

ÇOK AMAÇLI KADASTRONUN BİR ALT SİSTEMİ OLARAK HATLAR KADASTROSU

Hüseyin ERKAN
Konya

Kentsel yaşamın bir parçası olan ve teknolojinin insan yaşamına kolaylık, sağlık ve rahatlık sağlayan bazı tesislerin cadde, yol ve meydan gibi kamuya ait alanlar altında tesis edilmeleri gerekmektedir. Bu tesislerin bir grubu durağan yapıda olmalarına karşın miktar ve boyut olarak değişime uğramaktadır; telefon kabloları ve kanalizasyon kanalları gibi. Diğer bir grup tesisler de, teknolojinin gelişmesi sonucu, eski tesislere eklenmektedir; doğal gaz, merkezi ısıtma sistemi iletim hatları, özel televizyon ve video kabloları gibi. Bu nedenlerle, kamuya ait alanlar altındaki bu yeraltı tesisleri mekânının, doğacak yeni ihtiyaçlara yanıt verebilecek, sonradan oluşacak değişikliklere ve yeni tesislere imkân verebilecek ve de ekonomik işletmeye, çevre sağlığının gereklerine uygun biçimde kullanılması zorunlu olmaktadır.

Türkiye'de Şubat 1975'te yürürlüğe konulan 1097 sayılı Türk Standardı bu yeraltı mekânını düzenlemiştir. Ancak, gerek 1975 yılı öncesinde yapılan yeraltı tesislerinin yeraltına geliş güzel yerleştirilmiş olması, gerekse 1975 yılı sonrasında yerleştirilen tesislerin, zorunluluklar nedeniyle, 1097 ölçütlerine uygun yapılmamış olmaları sonucu birçok sorun doğmuş ve doğmaktadır. Bir yeni yeraltı tesisinin yerleştirilmesi ya da bir eski tesisin bakımı-onarımı sırasında diğer yeraltı tesislerine zarar verilebilmekte, bazen çalışanlar için hayati tehlikeler doğmaktadır.

Bu tesislerin jeodezik standartlara uygun biçimde ölçülmesi, plan ve dokümanlarının düzenlenmesi ve güncelleştirilmesi çalışmaları hatlar kadastrosu olarak adlandırılır. Birçok ülkede bu ayrı bir kadastro türü biçiminde ele alınmıştır, alınmaktadır. Ancak, çok amaçlı bir kadastro düşünüldüğünde, hatlar kadastrosu bilgileri, genel kadastro sistemi içinde ele alınmak gerekir.

Türkiye'de yeraltına yerleştirilen bu tesislerin ölçülmesine ve dokümanlarının hazırlanmasına yönelik henüz hiç çalışma yapılmamaktadır. Hatlar kadastrosu planları olmadığından ve kamu kuruluşları arasında yeterli eşgüdüm de sağlanmadığından, aynı yer kısa aralıklarla tekrar tekrar kazılmakta, trafik engellenmekte, çevre rahatsız edilmekte ve çevre sağlığı zarar görmektedir.

Yeraltına yerleştirilen tesisler, kentin nefes almasını sağlayan, kentlinin rahatının ve sağlığının araçlarıdır. Bu tesisler pahalı yatırımlardır; bakım ve onarımları da pahalıdır. Yeterli incelekte düzenlenmiş ve güncelleştirilmiş planları bulunmadıkça, kent yönetimi ekonomik ve akılcı olamaz.